

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-06-001 178
Бања Лука, 19.3.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Стаке Гојковић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужилаца Д. Т. из Б. Л., кога заступа пуномоћник Б. К., адвокат из Б. Л. и Т. Д. из Б. Л., кога заступа пуномоћник М. Ђ. адвокат из Б. Л., против туженог Ј. О. А.Д. из П., Филијала Д. (погрешно назначено у оспореној пресуди: СОД Ј. А.Д. Филијала Б. Б.), ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужилаца против пресуде Окружног суда у Бањалуци број 011-0-Гж-06-000 817 од 14.6.2006. године, на сједници одржаној 19.3.2008. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије тужилаца се уважавају, периначава се пресуда Окружног суда у Бањалуци број 011-0-Гж-06-000 817 од 14.6.2006. године, тако што се жалба туженог одбија и потврђује пресуда Основног суда у Бањалуци број П-5706/99 од 31.01.2006. године.

Обавезује се тужени да накнади тужиоцима трошкове ревизијског поступка и то Д. Т. у износу од 900 КМ, а Т. Д. у износу од 1.248 КМ у року од 30 дана под пријетњом извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањалуци број П-5706/99 од 31.01.2006. године тужени је обавезан да накнади првотужиоцу Д. Т. материјалну штету у износу од 4.228 КМ са законском затезном каматом почев од 12.11.2005. године до исплате, а друготужиоцу Т. Д. да надокнади нематеријалн штету и то: за претрпљене физичке болове у износу од 4.000 КМ, за претрпљени страх у износу од 2.000 КМ, за душевне болове због умањења животне активности 10.000 КМ и на име унакажености 1.000 КМ, све са законском затезном каматом почев од 31.01.2006. године као дана пресуђења до коначне исплате, а у року од 30 дана под пријетњом извршења. Истом пресудом тужени је обавезан да надокнади тужиоцима трошкове парничног поступка у износу од 10.403 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањалуци број 011-0-Гж-06-000 817 од 14.6.2006. године жалба туженог је уважена, првостепена пресуда преиначена тако што је у цијелости одбијен тужбени захтјев тужилаца за

накнаду материјалне и нематеријалне штете проистекле из штетног догађаја од 27.8.1991. године, као и захтјев за наканду трошкова парничног поступка.

Благовремено изјављеним ревизијама оба тужиоца побијају другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права, с тим што првотужилац предлаже да се о његовој ревизији одлучи на основу члана 237. став 3. ЗПП, и предлажу да се оспорена пресуда преиначи тако да се жалба тужене одбије и потврди првостепена пресуда уз наканду трошкова ревизијског поступка.

У одговорима на ревизије тужилаца, тужени је оспорио ревизијске разлоге и предложио да се ревизија првотужиоца одбаци, односно да се ревизије тужилаца одбију као неосноване.

У конкретном случају тужиоци су обични, формални, активни супарничари у овој парници у смислу члана 362. став 1. тачка 2. ЗПП. Они су једном тужбом захтјевали, сваки за себе, исплату одређеног износа на име накнаде претпрљене штете из истог штетног догађаја од 27.8.1991. године. Зато се за оцјену дозвољености ревизије у смислу члана 237. став 2. ЗПП узима у обзир појединачна вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде за сваког супарничара, а не збир одбијених захтјева тужилаца. Ревизија друготужиоца испуњава услове из члана 237. став 2. ЗПП. Тужбени захтјев првотужиоца који је у цијелости одбијен другостепеном правоснажном пресудом не прелази 10.000 КМ, па није испуњен услов допуштености ревизије из наведене законске одредбе. Међутим, како се захтјеви тужилаца заснивају на битно истоврсном чињеничном и правном основу, уз чињеницу да је ревизија друготужиоца дозвољена, те да нижестепени судови различито суде у споровима за наканду штете по основу уговора о осигурању закључених прије 1992. године о одговорности новооснованих осигуравајућих друштава, по опјени овог суда одлучивање о ревизији првотужиоца је од значаја за примјену права у другим случајевима и поштивање принципа једнакости грађана у остваривању права заснованих на закону. Стога је овај суд примјеном одредбе члана 237. став 3. ЗПП дозволио ревизију првотужиоца у овој правној ствари.

У овој парници првотужилац захтјева наканду материјалне штете, а друготужилац наканду нематеријалне штете коју су претприли у саобраћајној незгоди која се догодила 27.8.1991. године на магистралном путу П. – К.. Према утврђењу првостепеног суда ову саобраћајну незгоду је проузроковао возач Ж. П., који је управљајући теретним возилом марке ФАП рег. број... са приколицом број... из правца П., заобилазећи теретно возило ФАП -Фамос рег. бр... са шлепом рег. бр... заустављено због квара, прешао на лијеву страну коловоза и изазвао судар са путничким возилом "Југо-корал 45" рег. бр..., које се кретало из супротног смјера, а којим је управљао З. Д.. У овој саобраћајној незгоди тешке тјелесне повреде су задобили тужиоци, као сапутници возача З. Д., а на путничком возилу "Југо-корал 45", власништво првотужиоца је наступила тотална штета. Тужиоци сматрају да је штету коју су претприли проузроковао возач Ж. П., па како је теретно возило којим је он управљао у вријеме штетног догађаја било осигурано код С. О. Д.Д. Филијала Б. Б., да је за штету одговоран тужени. Тврде да је приликом оснивања тужени преузео имовину и запослене раднике дијелова осигуравајућих друштава чије је сједиште било ван Републике Српске, па и дијелове С. О. Д.Д., те сматрају да је

тима преузета и одговорност за његове обавезе. Како је неспорно да је извршена трансформација туженог СОД Ј. А.Д. у Ј. О. А.Д. из П., те да у Б. постоји само испостава Филијале Д., тужиоци су писменим поднесцима од 06.4. и 14.4.2005. године као туженог у овој парници означили Ј. О. А.Д. из П., Филијала Д.

Тужени је оспорио пасивну легитимацију истичући да није правни сљедник бившег ЗОИЛ С., да акт Владе Републике Српске није и не може бити акт о статусним промјенама, па да није одговоран за обавезе С. О. Д.Д., које јесте правни сљедник ЗОИЛ С. Д.Д. Поред тога, тужени није закључио никакав уговор са С. О. Д.Д. о регулисању права и обавеза по закљученим уговорима о осигурању прије избијања ратних дејстава на територији БиХ.

Полазећи од утврђења да законодавство Републике Српске није регулисало одговорност новооснованих осигуравајућих друштава за обавезе матичних осигуравајућих кућа чије је сједиште ван граница територије Републике Српске, а да је Одлуком о организовању и раду предузећа, установа и других правних лица ("Службени гласник српског народа у БиХ" бр. 10/92) прописано да се дијелови предузећа чија сједишта нису на територији Српске Републике Босне и Херцеговине, а били су у сложеном и другом предузећу, могу организовати као јединствена предузећа, односно самостална предузећа, те да ни Одлука Владе Републике Српске број 05-262/92 од 02.10.1992. године, којом су туженом припојени дијелови осигуравајућих друштава која су пословала на територији Републике Српске, чија су сједишта била ван њене територије, није статусна промјена у смислу члана 187. Закона о предузећима ("Службени лист СФРЈ" бр. 77/89 до 61/90), по оцјени првостепеног суда управо је ова Одлука довела до статусне промјене припајањем имовине туженом, које стање се, без законске подлоге одржава више од 10 година. Првостепени суд сматра да је тужени на овај начин преузео и обавезе пословних јединица С. О. Д.Д. које су ушле у његов састав, па тако и обавезе бивше Филијале Б. Б. код које је било осигурано теретно возило које је проузроковало незгоду. Чињеница да тужени и С. О. Д.Д. нису разрјешили имовинске односе по оцјени првостепеног суда је важна за њихов интерни однос, али је без утицаја на трећа лица која су претрпила штету коју основано потражују. Само због тога што фактичке промјене за које је одговоран нису правно регулисане, првостепени суд сматра да се нико не може ослободити својих обавеза, јер би то било у супротности са чланом 1. Протокола 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и довело би до изигравања закона. Из ових разлога је првостепени суд закључио да је тужени пасивно легитимисан у овој правној ствари.

Одлучујући о висини накнаде материјалне штете за путничко возило "Југо-корал 45", власништво првотужиоца, првостепени суд је на основу налаза и мишљења вјештака Ђ. П. утврдио да је на овом возилу наступила тотална штета која на дан 12.11.2005. године износи 4.228 КМ, па је позивајући се на одредбе члана 189. став 2. Закона о облигационим односима ("Службени лист" СФРЈ бр. 27/78 до 57/89 и "Службени гласник РС" бр. 17/93, 3/96 и 39/03, у даљем тексту: ЗОО), обавезао туженог да првотужиоцу накнаду материјалну штету у овом износу. Цијенећи тежину повреда које је друготужилац задобио у овој саобраћајној незгоди, интензитет и дужину трајања физичких болова и страха, те степен умањења животне активности и наружености, као трајних посљедица ове повреде, првостепени суд је закључио да је тужбени захтјев

друготужиоца за накнаду нематеријалне штете основан, па је у цијелости удовољио његовом захтјеву досудивши му накнаду за тражене видове нематеријалне штете у износима наведеним у изреци првостепене пресуде.

Одлучујући о жалби туженог другог степени суд је нашао да Одлука Владе РС од 02.10.1992. године којом су туженом припојени дијелови осигуравајућих друштава која су пословала на територији Републике Српске, а чија су сједишта била ван територије РС, није статусна промјена из члана 187. Закона о предузећима, који је био на снази у вријеме организовања тужене, јер о том организовању није одлучило матично друштво код кога се врше статусне промјене, а нити је између новоорганизованог осигуравајућег друштва и матичног друштва закључен уговор о регулисању међусобних односа који су настали до дана извршеног организовања. Другог степени суд сматра да се правно сљедништво једног правног лица иза другог правног лица не може другачије доказивати него одговарајућим потврдама судова који воде регистре у којем су уписана правна лица. Налазећи да према подацима Основног суда у Сарајеву и Основног суда у Сокоцу тужени није правни сљедник ЗОИЛ С., нити је то друштво његов оснивач, него да је основан као самостално правно лице, те да С. О. Д.Д., код којег је било осигурано теретно возило које је проузроковало незгоду и данас постоји, другог степени суд је закључио да је приговор туженог да није пасивно легитимисан у овој правној ствари основан, ца је његову жалбу уважио, првостепену пресуду преиначио и у цијелости одбио тужбени захтјев тужилаца.

По оцјени овог суда основано ревиденти указују да је оспорена другог степена пресуда заснована на погрешној примјени материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању, које међу парничним странкама није ни спорно, у вријеме штетног догађаја 27.8.1991. године теретно возило са приколицом којим је управљао Ж. П., било је осигурано од ауто одговорности код С. О. Д.Д. С. Филијала Б. Б.. Након тога, због ратних дешавања на подручју Босне и Херцеговине, у складу са чланом 9. Одлуке о организовању и раду предузећа, установа и других правних лица и Одлуком Владе РС о припајању СОД Ј. Д.Д. дијелова осигуравајућих друштава која послују на територији Републике Српске, а чија су сједишта ван територије Републике Српске, туженом су припојени и дијелови осигуравајућег друштва Осигурање С. Д.Д. С., па дакле и Филијала тог осигуравајућег друштва Б. Б.. У вријеме организовања туженог на снази је био Закон о предузећима ("Службени лист СФРЈ" бр. 77/88 до 61/90), који је одредбом члана 187а. прописивао да предузећа настала статусним промјенама солидарно одговарају по самом закону за обавезе предузећа од кога су настала. Предузећа настала статусним промјенама своје односе су требала уредити уговором.

У конкретном случају је очигледно да фактичко осамостаљивање дијелова осигуравајућег друштва С. О., односно њихово припајање туженом није био заједнички, уговорни израз њихове воље, нити је при том поштована процедура прописана тада важећим Законом о предузећима. Наведене фактичке промјене нису праћене одговарајућим правним радњама, нити су резултирале закључењем уговора о регулисању међусобних односа којим би се разграничила права и обавезе између туженог, као новоорганизованог осигуравајућег друштва и осигуравајућег друштва С. О. Д.Д. чији су дијелови, који су пословали на

територији Републике Српске припојени туженом. Та чињеница, међутим, по оцјени овог суда није од утицаја на потраживања трећих лица. Тужиоци су имали условни захтјев чије је остварење зависило од наступања осигураног случаја, па имају право на исплату новчаног потраживања након што се осигурани случај десио. Њихова правна позиција у односу на Филијалу Д. (испостава Филијале Д. у Б.) против које су поднијели тужбу је иста, без обзира на њене фактичке промјене статуса које, пропустом тужене нису правно регулисане. Због тога, као и због непостојања диобног биланса којим би се разграничила средства, права и обавезе, не може се искључити одговорност новоорганизованог осигуравајућег друштва према трећим лицима. Строго би, формалним тумачењем и примјеном права, како је то учинио другостепени суд, дошло до избјегавања законских обавеза и повреде права на мирно уживање имовине у смислу члана 1. Протокола 1 уз ЕК, како је то правилно уочио првостепени суд.

Из напријед изложеног произлази да је правилан закључак првостепеног суда да је неоснован приговор туженог да није пасивно легитимисан у овој правној ствари. Одлуку о висини накнаде материјалне штете на возилу „Југокорал 45“ првотужиоцу првостепени суд је засновао на налазу и мишљењу вјештака Ђ. П., те у складу са одредбама члана 185. и 189. ЗОО, удовољио тужбеном захтјеву првотужиоца. Одлука првостепеног суда о висини накнаде нематеријалне штете коју је претприо друготужилац утемељена је на доказима који су изведени пред првостепеним судом и одређена уз уважавање свих релевантних околности које подразумјева правилна примјена одредбе члана 200. ЗОО, па разлоге за досуђене износе накнаде штете за тражене видове нематеријалне штете које је дао првостепени суд, као ваљане прихвата и овај суд.

Првостепени суд је правилно обавезао туженог да на основу члана 277. ЗОО на досуђени износ накнаде штете плати првотужиоцу законску затезну камату почев од 12.11.2005. године до исплате, а на досуђени износ накнаде нематеријалне штете друготужиоцу почев од 31.01.2005. године до исплате.

Из напријед наведених разлога ваљало је примјеном одредбе члана 250. став 1. ЗПП одлучити као у изреци.

На основу члана 397. у вези са чланом 387. и 396. ЗПП суд је обавезао туженог да надокнади првотужиоцу трошкове ревизијског поступка у износу од 900 КМ, а друготужиоцу у износу од 1.248 КМ, који се односе на трошкове састава ре визије по адвокату у складу са важећом Тарифом о наградама и накнади трошкова за рад адвоката.

Предсједник вијећа
Петар Бајић